

KRAJSKÝ ÚŘAD
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ
Odbor životního prostředí a zemědělství
28. října 117, 702 18 Ostrava

Čj.: MSK 114360/2021
Sp. zn.: ŽPZ/22372/2021/Pei
246.2 V5 N
Vyřizuje: Ing. Lenka Peichlová
Telefon: 595 622 385
Fax: 595 622 126
E-mail: posta@misk.cz
Datum: 2022-01-04

OBLONÍ ÚRAD SEDLAVICE			
Č.j.:	00/50/2022		
Datum doručení:	10-01-2022		
Zpracoval:	Marek	Podpis:	JS
Správní znak:	6	Podpis:	

Veřejná vyhláška Rozhodnutí

Výroková část:

Krajský úřad Moravskosleského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství (dále jen „krajský úřad“), jako věcně a místně příslušný správní orgán podle § 11 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a § 29 odst. 1 a § 67 písm. g) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a jako orgán ochrany přírody příslušný podle ust. § 75 a 77a odst. 5 písm. f) a h) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“), na základě žádosti fyzické osoby podnikající pana Jana Pipka, IČO 05487960, Rybná 716/24, 110 00 Praha 1, **po provedeném správním řízení rozhodl takto:**

fyzické osobě podnikající panu Janu Pipkovi, IČO 05487960, Rybná 716/24, 110 00 Praha 1 (dále jen „žadatel“), jakožto účastníku řízení podle § 27 odst. 1 správního řádu:

I. neuděluje souhlas

podle ust. § 54 odst. 3 ZOPK k vypouštění zvláště chráněných živočichů odchovaných v lidské péči – druhu čmelák zemní (*Bombus terrestris terrestris*) na území Moravskosleského kraje (vyjma velkoplošná a maloplošná chráněná území)

II. zamítá žádost

o povolení výjimky dle § 56 odst. 1 a 7 ZOPK ze zákazů daných § 50 odst. 1 a 2 ZOPK škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněného druhu živočicha - čmeláka zemního (*Bombus terrestris terrestris*), odchovaného v lidské péči, získaného ze zahraničí (Polsko), konkrétně ze zákazu držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny různých vývojových stadií a jimi užívaných umělých sídel - úlů, a to pro uměle odchované jedince poddruhu čmelák zemní (*Bombus terrestris terrestris*), za účelem poskytování opylovací služby, na území Moravskosleského kraje (vyjma velkoplošná a maloplošná chráněná území) za účelem poskytování opylovací služby, a to za **použití ust. § 51 odst. 3 správního řádu.**

tel. 595 622 222 | IČ: 70970692
fax: 595 622 126 | DIČ: CZ70970692
10 DS: květen | Č. jku: 163067034971820

Zavědli jsme systémy řízení
kvality, environmentu
a bezpečnosti informací

Elektronický podpis - 7.1.2022
Certifikát autora podpisu :
Jméno : Ing. Monika Rytková
Vydal : PostSignum Qualified C...
Platnost do : 13.10.2024 12:39:42-000 +02:0

Odůvodnění:

Krajský úřad obdržel dne 14. 9. 2021 žádost žadatele ve věci udělení výjimky z ochranných podmínek zvláště chráněného druhu živočicha čmeláka zemního (*Bombus terrestris terrestris*) dle § 56 ZOPK, ze zákazů uvedených v § 50 odst. 2 ZOPK, konkrétně na držení, přepravu, přemísťování, nabízení k prodeji a prodej různých vývojových stadií a jimi užívaných umělých sídel - úlků, a to pro uměle odchované jedince poddruhu čmelák zemní (*Bombus terrestris terrestris*), za účelem poskytování opylovací služby.

Žadatel taktéž uvedl, že požaduje udělení souhlasu s vypouštěním zvláště chráněných živočichů odchovaných v lidské péči do přírody, a to čmeláků poddruhu *Bombus terrestris terrestris*, kteří jsou předmětem této žádosti.

Z žádosti žadatele vyplývají níže uvedené skutečnosti:

V rámci žádosti byl popsán způsob přepravy a prodeje hnízd čmeláků zemních, mj. bylo uvedeno, že laboratorně odchovaná hnízda jsou distribuována žadatelem na základě objednávky zákazníka, přes dodavatele z Polska. Počet objednaných hnízd odpovídá počtu zákazníky objednaných hnízd, obvykle se jedná o dodávku 200 hnízd. Dále žadatel uvedl, že cíloví zákazníci jsou při předání poučeni o správném zacházení s hnízdem. Hnízdo pak umísťují do svých zahrad či sadů za účelem opylování. Na konci životního cyklu hnízda (cca polovina léta – září) dochází k přirozenému úhynu čmeláků. Zimu přežívají jen oplodněné budoucí královny, které přezimují v zemi a na jaře pak zakládají nová hnízda v přírodě způsobem běžným pro druh *Bombus terrestris*, tedy v zemních dutinách apod. Do původních hnízd se královny po zimě nevracejí. Tento životní cyklus je pro čmeláky přirozený a odpovídá cyklu čmeláků zcela vyvinutých ve volné přírodě. Zavedením hnízd s uměle odchovanými jedinci poddruhu *Bombus terrestris terrestris* do volné přírody nedochází k narušení přirozeného vývoje dalších živočichů.

Dále žadatel uvedl, že v roce 2020 provedla Česká inspekce životního prostředí kontrolu prodeje a distribuce čmeláků rodu *Bombus* na území České republiky s ohledem na dodržování základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů dle ust. § 50 ZOPK. V rámci kontroly zajistila vzorky distribuovaných čmeláků (polská provenience) a zadala srovnávací genetickou analýzu se vzorky čmeláků distribuovaných Výzkumný ústav pčinnářství Troubsko (autochtonní populace). Forenzní laboratoř potvrdila, že oba vzorky patří ke stejnému poddruhu, a to *Bombus terrestris terrestris*. Žadatel taktéž uvedl, že inspekce na základě kontroly nedospěla k zjištění, že by prodej hnízd čmeláka zemního poddruhu *Bombus terrestris terrestris*, který je předmětem žádosti o udělení výjimky, přímo ohrožoval genofond domácích populací, protože se nejedná o autochtonní a přirozenou populaci.

K žádostím o výjimku žadatel navrhl opatření, týkající se předmětu výjimky, konkrétně uvedl, že předmětem výjimky budou roje odchovaných z potomstva jedinců *Bombus terrestris terrestris*, tedy jedinců, u nichž genetická analýza prokázala poddruh *Bombus terrestris terrestris*, dále navrhl, že přepravu a přemísťování rojů čmeláka zemního a vlastní instalaci úlků budou provádět odborně poučené osoby, a navrhl vedení evidence osob, kterým byly roje prodány spolu se seznamem lokalit vypouštění rojů.

Vzhledem k tomu, že žádost nesplňovala základní požadavky stanovené ZOPK a správním řádem (s odkazem na sdělení sekce ochrany přírody a krajiny MŽP a sekce zemědělství a potravinářství MZe k využívání čmeláků zejména jako opylovačů v rámci zemědělské produkce a k postupu při vydávání povolení výjimky k jejich využití podle § 56 ZOPK, zveřejněném ve věstníku MŽP ROČNÍK XXXI – březen 2021 – ČÁSTKA 3 č. j. MZP/2021/130/251), vyzval krajský úřad v souladu s § 45 odst. 2 správního řádu žadatele k doplnění žádosti,

2/3

příčemž stanovil lhůtu 30 dní a zároveň usnesením č.j. MSK 126010/2021 ze dne 12. 10. 2021 přerušil řízení ve věci.

Dne 20. 10. 2021 doplnil žadatel požadované údaje, a to přesnou specifikaci zákazů uvedených v ust. § 50 ZOPK, na které se výjimka požaduje ve vztahu k činnostem, které budou prováděny na území Moravskoslezského kraje, počet požadovaných jedinců (čmelstev), na které se výjimka vztahuje, tj. max 200 hnízd ročně a odůvodnění veřejného zájmu.

K předložené žádosti byl doložen „Znalecký posudek“ zpracovaný RNDr. Danielem Vaňkem, Ph.D., (č. ZP - 023 -2021), sdělení Krajské veterinární správy SVS pro Liberecký kraj(emailová korespondence z roku 2020), Rozhodnutí agentury ochrany přírody a krajiny České republiky o udělení výjimky pro VÚP Troubsko, č.j. 01618/BK/19/roz/Vo ze dne 18. 11. 2019.

Řízení bylo zahájeno v souladu s § 144 odst. 2 správního řádu uplynutím lhůty 15 dnů ode dne vyvěšení oznámení o zahájení řízení (č.j. MSK 140953/2021) na úřední desce krajského úřadu, současně byly informovány spolky, s platnou relevantní generální žádostí u krajského úřadu, jejichž hlavním posláním je podle stanov ochrana přírody a krajiny, pokud oznámí písemně svoji účast dle § 70 odst. 3 ZOPK. Současně krajský úřad dal v souladu s § 36 odst. 3 správního řádu účastníkům řízení možnost se před vydáním rozhodnutí vyjádřit k jeho podkladům. Účastníkem řízení dle ust. § 27 odst. 1 správního řádu je žadatel. Dle ust. § 27 odst. 2 správního řádu jsou účastníkem řízení obce Moravskoslezského kraje, mimo obcí, které celým svým obvodem leží na území Chráněné krajinné oblasti Beskydy, Jeseníky a Poodří (v souladu s § 71 odst. 3 ZOPK). K účasti ve správním řízení se v zákonné lhůtě podle § 70 odst. 3 ZOPK nepřihlásil žádný spolek.

Krajský úřad posoudil předloženou žádost a po provedeném správním řízení a vyhodnocení podstatných skutečností dospěl k následujícím zjištěním a závěrům. V rámci správního uvážení vycházel z podkladů žadatele, dále správní orgán také čerpal z internetových stránek a odborných podkladů:

- Sdělení sekce ochrany přírody a krajiny MŽP a sekce zemědělství a potravinářství MZE k využívání čmeláků zejména jako opylovačů v rámci zemědělské produkce a k postupu při vydávání povolení výjimky k jejich využití (zveřejněné ve Věstníku MŽP, ročník XXXI – březen 2021 – částka 3, dále jen „sdělení MŽP“)
- Využití včelstev v sadech a jiných porostech pro opylování - http://www.vsuo.cz/common/cms_files/Metodika_Vyuziti_vcelstev.pdf
- www.ceskycmelak.cz, <https://www.chov-cmelaku.cz>)
- Aktuální poznatky v pěstování, šlechtění, ochraně rostlin a zpracování produktů Zdroj: https://www.vupt.cz/storage/app/media/Avanti/sbornik2019_fin.pdf
- Prodej čmeláků za účelem tzv. „opylovací služby“ zdroj: <https://www.entospol.cz/prodej-cmelaku-za-ucelem-tzv-opylovaci-sluzby/>
- vyjádření k problematice „Posílení přirozených druhů opylovačů v ovocných sadech a jiných porostech pro opylování“ (Blanka Mikátová AOPK, Jakub Straka PFUK)

Čmelák zemní patří dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení ZOPK mezi zvláště chráněné živočichy, kteří jsou zařazeni do kategorie „ohrožení“ živočichové. Zvláště chránění živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Dle ustanovení § 50 odst. 2 ZOPK je zakázáno zvláště chráněné živočichy mimo jiné chovat, držet a přemísťovat jejich vývojová stádia nebo držet, dopravovat, prodávat a nabízet je za účelem prodeje. Výjimku ze základních podmínek ochrany lze dle ustanovení § 56 ZOPK udělit v případech, **kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody** a u zvláště chráněných druhů, které jsou navíc předmětem ochrany podle práva Evropské unie, jen pokud je dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 ZOPK, neexistuje-li jiné uspokojivé řešení a pokud povolená činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu z hlediska ochrany. Druh čmelák zemní, resp. poddruh *Bombus terrestris terrestris*, není druhem, chráněným dle práva Evropské unie, tedy výjimku lze udělit v případě splnění podmínky existence veřejného zájmu převažujícího nad zájmy ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody.

V České republice byl dosud zaznamenán výskyt 38 druhů čmeláků a pačmeláků rodu *Bombus*. Většina z nich (25 druhů) náleží do některé kategorie ohrožení Červeného seznamu. Přitom v roce 2005 bylo do Červeného seznamu řazeno jen 16 druhů. Oproti r. 2005 vzrostl i počet druhů v kategorii vyhynulých a kriticky ohrožených. Čmelák zemní (*Bombus terrestris*) je řazen mezi zvláště chráněné druhy v kategorii ohrožený. Jedná se o druh s poměrně rozsáhlým areálem, který zahrnuje Evropu, Malou Asii, severní Afriku a Kanárské ostrovy. Byl vysazován a šíří se i v dalších oblastech mimo původní areál (např. Chile, Argentina, Japonsko, Tasmánie, Nový Zéland). Čmelák zemní je v Evropě hojně rozšířený druh, který ve svém původním areálu vytváří 9 subspecií, jež jsou přizpůsobeny místním podmínkám a liší se i svým chováním. V ČR se vyskytuje poddruh *B. terrestris terrestris*. Jde o poddruh přizpůsobený na chladnější klima, který se musí zimovat a složitě se u něj iniciuje založení kolonie královnou po hibernaci.

V daném případě je tedy nutné posoudit, zda existuje jiný veřejný zájem a zda tento zájem převažuje nad konkurujícím veřejným zájmem na ochraně přírody. Ochrana přírody jako taková je veřejným zájmem, přičemž v konkrétním případě veřejný zájem představuje ochranu předmětného zvláště chráněného druhu.

Otázka zjišťování existence veřejného zájmu, resp. zájmů, a jejich vzájemné poměrování je jednou ze základních skutečností, se kterou se orgány ochrany přírody musí vypořádat při rozhodování, zda výjimku podle § 56 ZOPK povolit či nikoli. Veřejný zájem je pojem, který není právním řádem výslovně obsahově vymezen. Jde o právní pojem neurčitý, který zahrnuje jevy nebo skutečnosti, které nelze v obecné rovině úspěšně definovat. Uzané nebo identifikované veřejné zájmy nemají univerzální platnost, a co je v jednom časovém období považováno za veřejný zájem, v jiném časovém období být už veřejným zájmem nemusí. Z toho vyplývá možnost širokého chápání pojmu veřejného zájmu a také možnost jeho širokého výkladu. Obsah tohoto pojmu musí případ od případu posuzovat sám orgán ochrany přírody. Veřejný zájem se chápe jako protiklad zájmů soukromých, od nichž se liší tím, že okruh osob, jimž tento zájem svědčí, je vždy neurčitý. Z výše uvedeného vyplývá, že pojem veřejný zájem je vykládán různě, a navíc je v čase proměnlivý. Obecně se dá vyvodit, že zájem je zájmem veřejným, jestliže je zájmem celé nebo podstatné části veřejnosti a směřuje k všeobecnému blahu a dobru. O veřejný zájem se nemůže jednat v případě, kdy jde o zájem individuální nebo zájem úzké skupiny subjektů.

Úvaha o převaze jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody není obecně aplikovatelná a je nutné ji posuzovat případ od případu. Na udělení výjimky není právní nárok. To je důležité i z formálního hlediska,

neboť vzhledem k tomu, že výjimkou se povolují činnosti a zásahy, které jsou *a priori* zákonem zakázané, leží důkazní břemeno o existenci jiného veřejného zájmu s převahou nad zájmem ochrany přírody na žadateli.

Žadatel zdůvodnil nutnost povolení výjimky poskytnutím opylovací služby uvedl, že (cit): „*zákazníci budou čmeláky umísťovat do volné přírody, přičemž bude docházet k reintrodukcii čmeláků do místní krajiny. Zákazníci jsou během prodeje informováni o způsobech správné péče o čmeláky*“. Z výše uvedeného správní orgán usuzuje, že žadatel shledává v dané činnosti jiný veřejný zájem, především pak v „reintrodukcii“ čmeláků a poskytování opylovací služby.

Krajský úřad je toho názoru, že čmeláci mají své nezastupitelné místo při opylování produkčních plantáží např. rybízu nebo ovocných stromů, které kvetou brzy na jaře, a při opylování semenářských porostů nejrůznějších druhů entomofilních rostlin, jako jsou jetely, čičorka, vikve, svazenka a jiné. Nezastupitelný význam mají čmeláci také pro šlechtění rostlin v izolátorech, kdy je třeba přenést pyl v rámci souboru vybraných rostlin. Čmeláci se taktéž výborně přizpůsobí jakémukoli omezenému prostoru, což medonosné včely nedovedou. Některé pícniny s velmi dlouhými květními trubkami ani jinak než čmeláky opylovat nelze (např. *Anthyllis – úročník*).

Na základě této skutečnosti orgán ochrany přírody prostudoval předloženou žádost, zhodnotil možné dopady realizace záměru na předmětný zvláště chráněný druh a došel k závěru, že požadovanou výjimku není možno povolit, protože zde neexistuje jiný veřejný zájem, který by převažoval nad zájmy ochrany přírody. Taktéž nelze říct, že realizace záměru je v zájmu ochrany přírody. Předložená žádost vychází z předpokladu, že početnost čmeláků ve volné přírodě klesá. Důvodem předložení žádosti je snaha pokrýt zájem chovatelů a pěstitelů o získání čmeláků a dále zájem na rozšíření populace čmeláků v přírodě. V předložené žádosti žadatel uvádí, že předmětnou aktivitou sleduje veřejný zájem v poskytování opylovací služby. Dle názoru orgánu ochrany přírody se nejedná o zájem veřejný, ale o zájem skupinový. I pokud by se však, na rozdíl od názoru orgánu ochrany přírody jednalo o zájem veřejný, nepřevažuje tento zájem nad zájmy ochrany přírody. Úkolem správních orgánů je při aplikaci zákonů, které jednotlivé veřejné zájmy definují, v jednotlivých případech takto obecně formulované veřejné zájmy konkretizovat.

Pro potřeby ochrany a rozšíření tohoto druhu je žádoucí vytváření co nejoptimálnějšího prostředí, přičemž výsledkem jejich snah by mohlo být zahánění čmeláků například v nabídnutých čmelínech, před zvolením jednodušší alternativy, kterou je zakoupení roje čmeláků, byť osídlování čmelínů čmeláky má svá úskalí a bývá problematické. Pokud se jedná o poskytování opylovací služby (opylování plodin), tak v tomto případě je nutné si uvědomit, že se jedná většinou o vlastníky půdy, na které mohou tito pěstitelé realizovat spoustu opatření, které existenci volně žijících čmeláků podpoří. Jsou zavedeny dotační programy, které podporují šetrné hospodaření na půdě, volí se postupy šetrnější k životnímu prostředí s cílem zpomalit nebo zabránit mizení opylovačů z krajiny. Možnost nákupu rojů je tím nejjednodušším řešením, který problém opylovačů v krajině nevyřeší, ale dá se říct, že ohrožuje volně se vyskytující čmeláky. Orgán ochrany přírody proto nesouhlasí s tvrzením žadatele, že nákup a umísťování rojů odchovaných v zajetí je v zájmu *reintrodukce čmeláků do místní krajiny*. Tu může maximálně nahrazovat, ale ne rozšiřovat, protože zde platí jednoduchá rovnice, tam kde nejsou vhodné biotopové podmínky a zdroje potravy, může se početnost populace toho či onoho druhu udržovat pouze na určité hranici, kterou nepřekročí, maximálně bude oscilovat kolem nosné kapacity prostředí, tedy kolem rovnovážného stavu, který je dán kvalitou prostředí pro ten či onen druh. Dá se naopak říci, že roje odchované v zajetí budou vitálnější než volně se vyskytující čmeláci, které budou v zajetí odchováni čmeláci postupně vytlačovat. Dále umělé zvyšování početnosti jednoho druhu čmeláka může být na úkor jiných vzácnějších druhů čmeláků, kteří budou postupně z území vytlačováni, protože nebudou schopni

5/14

konkurovat běžnějším druhům čmeláků a v tomto případě ještě uměle vypouštěným čmelákům. Žadatel v žádosti uvádí, že do České republiky bude dovážet čmeláky zemní, kteří budou geneticky srovnatelní s čmeláky zemními, kteří se vyskytují na našem území. Nicméně je třeba uvést, že jakékoliv umělé vypouštění živočichů, byť z velmi podobných oblastí, není z hlediska zachování naší biodiverzity žádoucí a může přispět k poklesu konkurenceschopnosti domácích druhů čmeláků, případně i k vymizení jejich genotypu dlouhodobě přizpůsobenému našim podmínkám. Genotyp je soubor genetických informací, které jsou uloženy v DNA. Tyto informace se projevují, nebo neprojevují, určitými znaky organismu. Souhrn genetických informací určuje vlastnosti daného organismu a umožňuje jej odlišit od organismů jiných. Genotyp úzce souvisí s fenotypem. Fenotyp je soubor znaků, které jsou utvářeny genotypem a prostředím, ve kterém se daný jedinec vyskytuje. Jedinci se stejným genotypem nemusí mít stejný fenotyp a naopak. Vypouštění uměle odchovaných čmeláků z jiných oblastí, byť stejného poddruhu, proto představuje ohrožení domácích populací čmeláků, kteří se vyvíjeli v určitém prostředí, a to právě z hlediska fenotypových znaků.

Krajský úřad v rámci své správní úvahy vycházel ze sdělení MŽP, ve kterém je mj. uvedeno, cit: *...Z hlediska rizik, jež souvisí s chovem čmeláků, jejich dovozem či přemísťováním a využíváním je nezbytné poukázat na skutečnost, že případné zavádění v ČR nepůvodních druhů či poddruhů (jako je kupříkladu často pro zemědělské účely chovaný poddruh *Bombus terrestris dalmatinus*) představuje ohrožení na našem území přirozeně se vyskytujících čmeláků, jejich vazeb v rámci ekosystému a jejich genofondu. Využívány by tak případně měly být pouze v ČR původní druhy, resp. poddruhy. I v případě využití v ČR původních (pod)druhů, jako je nejběžnější čmelák zemní (*Bombus terrestris terrestris*), **však představuje riziko pro volně žijící populace především případný únik jedinců s vlastnostmi pozměněnými vlivem umělého chovu a šlechtění** (např. se zvýšenou produkcí dělnic, s ovlivněním životního cyklu s ohledem na celoroční využití čmeláků při opylování ve sklenících, případně s rizikem přítomnosti hybridních jedinců atp.) nebo vnos jedinců pocházejících z geograficky vzdálených oblastí. Zapojení takových jedinců do volně žijících populací s sebou nese riziko zvýšení vnitrodruhové i mezidruhové kompetice (o místa k hnízdění, potravní zdroje) a především riziko nepříznivého ovlivnění vnitřní variability druhu a narušení lokálních adaptací (ať již potravních nebo fenologických, jako je délka trvání zimní hibernace atp.), **což by mohlo v důsledku vést k nevratným změnám a narušení životaschopnosti volně žijících populací této významné skupiny opylovačů....** S ohledem na výše popsaná rizika **nelze spatřovat zájem ochrany přírody (ani jiný převažující veřejný zájem) na držení, chovu, distribuci a vysazování jedinců původem mimo území ČR v případech aktivit (zájmových, amatérských) zaměřených na vypouštění jedinců do přírody nebo (domnělé) zvýšení biodiverzity soukromých zahrad apod. – v těchto případech tak nejsou naplněny důvody pro povolení výjimky dle § 56 odst. 1 ZOPK ani podmínky pro vydání souhlasu dle § 54 odst. 3 ZOPK. Pro podporu volně žijících populací čmeláků je klíčové zaměřit pozornost na zlepšování podmínek prostředí (zvysování pestrosti vegetace zahrad, popř. dalších pozemků, nabídky nektarodárných, nejlépe domácích, druhů rostlin a vytváření úkrytových možností včetně případné instalace umělých hnízd – úlků, tzv. čmelínů – za předpokladu ponechání k jejich samovolnému obsazení čmeláky). **K případnému posilování volně žijících populací by měli být případně využíváni pouze jedinci původem v daném regionu, resp. v ČR (v těchto případech je tedy povolení výjimek a souhlasů možné).*****

K samotnému důvodu pro udělení výjimky, a to poskytování opylovačích služeb, krajský úřad uvádí, že z předložených podkladů nelze tento důvod žadateli přisvědčit. Čmeláci jsou žadatelem nabízení prostřednictvím www.prodejcmelaku.cz, kde žadatel informuje o možnosti zakoupení hnízd a dřevěných čmelínů pro jejich následné umístění, lze tedy dovodit, že nákup čmelstev je možný pro jakékoliv využití (např. soukromé zahrady – domnělé zvýšení biodiverzity). V případě požadované opylovačích služby by cílovými zákazníky byly pouze zemědělské subjekty, kde by důvodem pro jejich využití byla stabilizace výnosů polních

6/14

plodin a ovoce v komerčních agrokulturách, tedy sadech, skleníkách apod. (viz sdělení MŽP). S ohledem na kontrolovatelnost případného povolení (i vzhledem ke skutečnosti, že v návaznosti na znění § 50 odst. 2 ZOPK by povolení výjimek k držení či chovu koncovým uživatelům bylo nadměrně administrativně náročné) by dle uvedeného sdělení MŽP mělo být povolení výjimky vztahováno na subjekt zajišťující chov, resp. distribuci čmeláků, tj. subjekt zajišťující distribuci úlků formou služby. Tento subjekt je tak povinen rovněž zajistit i následné plnění podmínek vyplývajících z vydaného rozhodnutí. Případné povolení výjimky by pak dle zmíněného sdělení nesměřovalo k zákazu prodeje, ale pouze k zákazu držení (popř. i k zákazu chovu, ten v tomto případě však neprobíhá na území kraje) a dopravování. S ohledem na nutnost odstranění pohlavní generace, resp. celé kolonie po ukončení opylování dané kultury, je nutné, aby se povolení výjimky vztahovalo i na zákaz usmrcování. Z uvedeného je zřejmé, že při posuzování žádosti o povolení výjimky musí být zvažovány komplexně dopady zamýšlené činnosti, tj. nejen pouze té části, na níž by se měl aktivně podílet žadatel (držení a případně dopravování úlků s čmeláky), ale i té části, která má být již v dikci koncových zájemců. V případě koncových zájemců se jedná především o instalaci úlků na místo určení a de facto i o vypuštění čmeláků do volné přírody, tím že budou v jejich držení úlky, které budou moci čmeláci volně opustit. Sdělení MŽP připouští využití čmeláků v rámci zemědělské produkce a výše nastíněný model, kdy by povolení výjimky směřovalo (s ohledem na kontrolovatelnost a další aspekty) k zajištění opylování formou služby, je předpoklad, že žadatelem bude subjekt zajišťující chov, resp. distribuci jedinců – správní řízení, včetně stanovení okruhu účastníků řízení, tak může být vedeno pouze dle sídla (místa činnosti) tohoto subjektu.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem orgán ochrany přírody zastává názor, že výjimku podle ust. § 56 odst. 1 ZOPK ze zákazů uvedených v ust. § 50 odst. 2 téhož zákona, škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje čmeláka zemního (*Bombus terrestris*), ve správním území krajského úřadu není možné udělit, protože realizace předmětného záměru není ve veřejném zájmu, který by převažoval nad zájmy ochrany přírody.

Při posuzování případného souhlasu s vypouštěním v zajetí odchovaných zvláště chráněných živočichů správní orgán vyhodnocuje a následně náležitě odůvodňuje, zda v daném případě nehrozí rizika následků vypuštění či vysazení z hlediska zhoršení stavu volně žijící populace. V tomto případě krajský úřad zastává názor, vzhledem ke všemu výše uvedenému, že vypouštění uměle odchovaných čmeláků do volné přírody **představuje riziko pro domácí druhy čmeláků**, z hlediska snižování potravní nabídky pro domácí druhy čmeláků, snižování konkurenceschopnosti domácích druhů čmeláků a v neposlední řadě z hlediska možného ovlivnění fenotypových vlastností domácích druhů čmeláků.

Přítomnost čmeláků a dalších opylovačů, jak bylo uvedeno výše lze zajistit i jednodušeji než jejich dovozem ze zahraničí. Jako opylovači jsou vhodné i samotářské včely, které začínají být aktivní již od konce března. Instalaci úlů s čmeláky do venkovního prostředí a vypouštění odchovaných jedinců čmeláků jakéhokoli druhu povolit pouze v případě, že budou pro odchov a vypouštění používáni jedinci **místně původních** genotypů, kteří kromě splnění opylovacích požadavků zároveň podpoří skrze produkci dalších matek výskyt populace konkrétního druhu v dané oblasti.

Znalecký posudek předložený žadatelem potvrzující genetický původ čmeláků, tedy poddruh *Bombus terrestris terrestris* nelze akceptovat jako doložení původu ve smyslu ZOPK. Nebezpečí ohrožení původních populací čmeláka zemního v ČR může hrozit i v případě, že půjde o čistý poddruh *Bombus terrestris terrestris*. I v rámci jednoho poddruhu je velmi pravděpodobné, že si místní populace vytvořily lokální adaptace, které nejlépe odpovídají danému prostředí. Křížením s dovezenými čmeláky se mohou lokální adaptace narušit a životaschopnost našich původních populací tak jak bylo již uvedeno výše, snížit. **V tomto případě tedy**

jednoznačně není splněna podmínka, že vypouštět zvláště chráněné živočichy odchované v lidské péči do přírody lze, nehrozí-li riziko zhoršení stavu volně žijící populace.

Krajský úřad má za to, že neudělením souhlasu s vypouštěním postupuje v souladu se zásadou předběžné opatrnosti, jelikož následky zamýšlené činnosti jsou nejisté a zejména potenciálně velmi nebezpečné.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem kdy krajský úřad **neshledal výše uvedený záměr žadatele jako zájem, který převažuje nad zájmem ochrany přírody**, ani záměr v zájmu ochrany přírody, **zároveň nebyla naplněna podmínka pro povolení vypouštění** zvláště chráněných živočichů odchovaných v lidské péči, která stanoví, že nehrozí riziko zhoršení stavu volně žijící populace, **krajský úřad rozhodl tak jak je uvedeno ve výrokové části** tohoto rozhodnutí, tj. neudělil souhlas dle § 54 odst. 3 ZOPK a nepovolil výjimku dle § 56 ZOPK, resp. v souladu s ust. § 51 odst. 3 správního řádu žádost žadatele v dané věci zamítl.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí se lze odvolat k Ministerstvu životního prostředí podáním učiněným u zdejšího krajského úřadu, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho doručení (§ 83 odst. 1 správního řádu). V odvolání se uvede, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá a dále namítaný rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení. Podané odvolání má v souladu s § 85 odst. 1 správního řádu odkladný účinek. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné.

Ing. Monika Ryšková
vedoucí oddělení
ochrany přírody a zemědělství

Rozdělovník:

vyřešeno: 11.1.2022

ev. číslo: 3/2022

Máková

OBECNÍ ÚŘAD V SEDLNICÍCH
742 56 SEDLNICE, okr. Nový Jičín
IČO: 298352; tel./fax: 556 745 591-2